

วิชาชีพการพยาบาล
และบทนำสู่การพยาบาล

**Nursing Profession
and
Introduction to Nursing**

WY16
ว546
2567
ฉ.1

วิชาชีพการพยาบาลและบทนำสู่การ

๒๐56231
ห้องสมุด วทบ.สุรินทร์

วิจิตรา กุสุมภ์
บรรณารักษ์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 วิชาชีพการพยาบาล (Nursing Profession)	
บทที่ 1 บทนำ: วิชาชีพการพยาบาล (Introduction: Nursing Profession)	1
<i>วิชิตรา กุสุมภ์ (Wichitra Kusoom)</i>	
วิวัฒนาการของวิชาชีพการพยาบาล (Evolution of the nursing profession)	2
วิวัฒนาการของวิชาชีพการพยาบาลในประเทศไทย (Evolution of the nursing profession in Thailand)	4
วิชาชีพการพยาบาลในยุคปัจจุบัน	6
ความหมายของการพยาบาล	7
ผู้รับการพยาบาล	8
ปรัชญาทางการพยาบาล	8
วิชาชีพการพยาบาล (Nursing profession)	9
ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์	9
คุณสมบัติผู้ประกอบวิชาชีพ	10
ขอบเขตของพยาบาลวิชาชีพ	10
(Scope of professional nurse / registered nurse)	
ทีมการพยาบาลและขอบเขตหน้าที่ (Nursing team and scope of practices)	12
การศึกษาสาขาพยาบาล (Nursing education)	13
สาขาการพยาบาลเฉพาะทาง	14
หลักสูตรฝึกอบรมเฉพาะทางหลังปริญญาตรี	14
หลักสูตรวิชาชีพเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา	14
บทที่ 2 องค์กรวิชาชีพการพยาบาลและจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล (Nursing organization and ethics of nursing profession)	17
<i>สุลี ทองวิเชียร (Sulee Thongvichean)</i>	
ความหมายและความสำคัญขององค์กรวิชาชีพการพยาบาล	17
หน้าที่ขององค์กรวิชาชีพการพยาบาล	18
ประโยชน์ขององค์กรวิชาชีพ	18
องค์กรวิชาชีพการพยาบาลในประเทศไทย	19
สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์	19
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	
สภาการพยาบาล	21

สารบัญ

	หน้า
องค์กรวิชาชีพอื่น ๆ ในประเทศไทย	28
องค์กรวิชาชีพการพยาบาลในต่างประเทศ	29
สมาคมพยาบาลอเมริกัน (American Nurses Association: ANA)	29
สหพันธ์การพยาบาลแห่งชาติ (National League for Nursing: NLN)	29
สภาการพยาบาลระหว่าง (International Council of Nurses: ICN)	30
สมาคมนักศึกษาพยาบาลแห่งชาติ (National Student Nurses Association: NSNA)	30
International Honor Society: Sigma Theta Tau	31
สิทธิผู้ป่วยและคำประกาศสิทธิผู้ป่วย	32
จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล	35
ข้อความจรรยาบรรณพยาบาล	35
จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์	37
บทที่ 3 ทฤษฎีการพยาบาลและมโนทัศน์หลัก	43
(Nursing Theory and Conceptual Framework)	
<i>วิจิตรา กุสุมภ์ (Wichitra Kusoom)</i>	
ศาสตร์ทางการพยาบาลและทฤษฎีการพยาบาล	44
(Nursing science and nursing theory)	
อภิประบวนทัศน์ทางการพยาบาล (Nursing metaparadigm)	45
อภิประบวนทัศน์ของการพยาบาลประกอบด้วย	46
ทฤษฎีการพยาบาลแต่ละยุคสมัย	47
ตัวอย่าง: มโนทัศน์หลักและอภิประบวนทัศน์ของทฤษฎีการพยาบาล	49
ระดับของทฤษฎีการพยาบาล (Level of nursing theory)	51
ประโยชน์ของทฤษฎีและกรอบแนวคิดทางการพยาบาล	52
บทที่ 4 ทฤษฎีการพยาบาลของไนติงเกิล	55
(Nightingale's Environmental Theory)	
<i>สุลี ทองวิเชียร (Sulee Thongvichean)</i>	
ประวัติความเป็นมาของทฤษฎี	56
อภิประบวนทัศน์ของทฤษฎี (Metaparadigm)	57
สาระสำคัญของทฤษฎีสิ่งแวดล้อมของไนติงเกิล	57
กรอบแนวคิดทฤษฎีการพยาบาล	59
คำอธิบายกรอบแนวคิดทฤษฎี	59
การนำทฤษฎีไปใช้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60
วิเคราะห์ทฤษฎี	63

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 10 ทฤษฎีกระบวนการพยาบาลที่มีการพิจารณารอบด้านของออร์แลนโด (Orlando's Deliberative Nursing Process Theory) วิจิตรา กุสุมภ์ (Wichitra Kusoom)	131
ประวัติความเป็นมาของทฤษฎี	131
อภิประบวนทัศน์ (Metaparadigm)	132
ข้อตกลงเบื้องต้นของทฤษฎี (Theory assumption)	132
คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี	133
กรอบแนวคิดทฤษฎีการพยาบาล	133
คำอธิบายกรอบแนวคิดทฤษฎี	135
การพยาบาลโดยพิจารณารอบด้าน	136
การนำทฤษฎีไปใช้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	136
วิเคราะห์ทฤษฎี	137
บทที่ 11 ทฤษฎีการบรรลุเป้าหมายของคิง (King's Theory of Goal Attainment) ประทีป ปัญญา (Prateep Punya)	139
ประวัติความเป็นมาของทฤษฎี	139
อภิประบวนทัศน์ของทฤษฎี (Metaparadigm)	140
ข้อตกลงเบื้องต้นของทฤษฎี (Theory assumption)	141
กรอบแนวคิดทฤษฎีการพยาบาล (Conceptual framework)	141
คำอธิบายกรอบแนวคิดทฤษฎี	142
การนำทฤษฎีไปใช้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	145
วิเคราะห์ทฤษฎี	148
ส่วนที่ 2 บทนำสู่การพยาบาล (Introduction to nursing)	
บทที่ 12 การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการพยาบาล (Critical Thinking in Nursing) วิจิตรา กุสุมภ์ (Wichitra Kusoom)	153

สารบัญ

	หน้า
ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	154
วัตถุประสงค์ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับการพยาบาล	154
ประโยชน์ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	155
องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	155
การใช้เหตุผลทางคลินิก	157
การคิดอย่างมีวิจารณญาณกับกระบวนการพยาบาล	157
วิธีการทางวิทยาศาสตร์กับกระบวนการพยาบาล	159
การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	160
กลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาพยาบาล	160
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล	162
การวินิจฉัยการพยาบาล	163
ตัวอย่างกรณีศึกษา	163
บทที่ 13 แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพและความเจ็บป่วย (Concept of Health and Illness) <i>ประทีป ปัญญา (Prateep Punya)</i> <i>วิจิตรา กุสุมภ์ (Wichitra Kusoom)</i>	169
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ (Health/well-being)	169
สุขภาพ	169
องค์ประกอบของสุขภาพ	170
ความเจ็บป่วย	171
ระยะความเจ็บป่วย	171
โรค	172
อาการ	172
พฤติกรรมสุขภาพและความเจ็บป่วย	172
ความรอบรู้ด้านสุขภาพ	172
ความเครียด	173
การปรับตัวต่อความเครียด	174
ความวิตกกังวล	175
การสูญเสียพลังอำนาจ	175

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 14 ระบบบริการสุขภาพ (Health Care System)	179
ประทีป ปัญญา (Prateep Punya)	
วิจิตรา กุสุมภ์ (Wichitra Kusoom)	
นิยามของระบบสุขภาพและบริการสุขภาพ	180
องค์ประกอบสำคัญของระบบสุขภาพ	180
ระบบบริการสุขภาพของประเทศไทย	182
ระดับของหน่วยบริการสุขภาพ (Level of health care)	183
หน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ	183
หน่วยบริการสุขภาพระดับทุติยภูมิ	184
หน่วยบริการสุขภาพระดับตติยภูมิ	184
มาตรฐานระบบบริการสุขภาพ	185
องค์ประกอบของมาตรฐานระบบบริการสุขภาพ	187
พยาบาลกับการพัฒนาคุณภาพของสถานพยาบาล	189
หลักประกันสุขภาพ	191
การประกันสุขภาพแห่งชาติ	191
การบริการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	192
การประกันสังคม	193
ความแตกต่างของสิทธิประกันสุขภาพแห่งชาติกับสิทธิประกันสังคม	194
วิวัฒนาการของการให้บริการสิทธิประกันสุขภาพแห่งชาติ	195
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	196
บทที่ 15 แนวคิดการสร้างเสริมสุขภาพ (Concept of Health Promotion)	199
ประทีป ปัญญา (Prateep Punya)	
วิจิตรา กุสุมภ์ (Wichitra Kusoom)	
การสร้างเสริมสุขภาพ (Health promotion)	199
นิยามการสร้างเสริมสุขภาพ	200
การสร้างเสริมสุขภาพตามกฎบัตรออตตาวา	200
ธรรมนูญว่าด้วยการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทย	201
ปัจจัยกำหนดการสร้างเสริมสุขภาพ	205
แนวทางการวัดผลสำเร็จของการสร้างเสริมสุขภาพในระยะ 5 ปี	206
องค์การอนามัยโลกกับนโยบายการส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion)	206

สารบัญ

	หน้า
การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม: ตามแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี	207
การป้องกันโรค (Disease prevention)	208
แนวคิดหลักในการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์	209
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	209
บทที่ 16 ประเด็นและแนวโน้มเกี่ยวกับสุขภาพและการพยาบาล	213
(Issues and Trends in Health and Nursing)	
<i>วิจิตรา กุสุมภ์ (Wichitra Kusoom)</i>	
<i>ประทีป ปัญญา (Prateep Punya)</i>	
การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและโครงสร้างของประชากร	
การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม	214
การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างของประชากร	215
พฤติกรรมสุขภาพและการเจ็บป่วยของประชาชน	
พฤติกรรมสุขภาพของประชาชน	215
โรคเรื้อรังไม่ติดต่อ (Non-communicable disease: NCDs)	216
การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ	217
ปัญหาสุขภาพจิต	217
ปัญหาหยาเสพติด	217
ผลกระทบจากโรคติดเชื้อโควิด-19	218
ปัญหาสุขภาพของแรงงานต่างด้าว	222
สถานภาพของพยาบาลวิชาชีพ	223
การขาดแคลนพยาบาล (Shortage of nurses)	223
การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับการสาธารณสุข	224
สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ	229
ผู้ประกอบการทางการพยาบาล (Nursing entrepreneurship)	230
แนวโน้มพยาบาลในปัจจุบันและอนาคต	234